

عنوان مقاله

بررسی اختلالات رشدی انسان و پروزات و راهکار آنها از منظر قرآن

نویسندگان

ناهید محنشم پارسا

مقدمه

دیدگاه‌های نظری عمده ای درباره رشد انسان وجود دارد که در حوزه مختلف متمرکز اند. هر نظریه دیدگاهی درباره رشد دارد و تمام نظریه ها نقاط قوت و ضعف دارند. حوزه روان درمانی به خاطر حق انتخابهای زیاد و تحولات عظیم به حالتی از گیجی افتاده است ما در 50 سال گذشته تورم افسار گسیخته در مانهایی با اسامی گوناگون را شاهد بوده ایم. هدف پژوهش حاضرین است که با توجه به نظام رشد الهی که همیشه جای چیران و برگشت در آن باز است سبکی نوین برای کشف بحرانها و آسیبهایی را فراهم کند که ریشه در دوره هایی دارد که رسیدن به غایت آن دوره به هر دلیل برایمان میسر نشده و یا با نقص همراه بوده است.

یافته ها و نتایج

مفهوم رشدی که در عرف متداول است تقریباً هیچ نسبتی با مفهوم آن در قرآن و روایات ندارد. مفهوم رشد از جمله مفاهیمی است که نشان دهنده نگاه هستی شناسانه و معرفت شناسانه هر مکتبی نسبت به انسان است (اخوت، 1394، ص24).

مفهوم ظلمت و ظلم و جهل با اختلال

ظلمت آن چیزی است که قابلیت و استعداد دریافت نور را یافته است لذا وقتی چیزی در ظلمت است یعنی نور را که می توانسته دریافت کند دریافت نکرده است بنابراین در میاقت اختلال شناسی هر جایی به نقص و خلی رسیدیم توان و استعداد حرکت به سمت اصلاح و رفع قابل اثبات است تا توجه به ظلمت بودن جهل و ظلم در انسان و اینکه ظلم نتیجه عدل(عدم توازن) و جهل نتیجه فقدان علم) است دو عامل مخل دریافت نور و هدایت قابلیتها که منجر به اختلال و عدم دریافت نور و رشد میشود قابل درک است

1- عدم توازن و تراحم توانها و استعدادهای شکوفا شده

2- بروز نیاقت استعداد و کم کاری و ناتوانی آن استعداد

مرحله اول رشد(ظهور ولایت و تادیب نطق) این دوره بیشترین اثر را در شکل گیری شاکله فرد خواهد داشت

فهم تمایز نفع و مقصد مورد انتظار دوره اول رشد:

فرد با مفاهیم طیب و خبیث در تمام شئونات حواس آشنا میشود. شاخص تمایزی است که فرد در تشخیص امور طیب یافته است این تمایز در

چهار سطح اهمیت دارد قول و باور طیب / نطق طیب / تکلم طیب / حواس طیب و آسیبها در این چهار حوزه بروز می یابد

دوره دوم رشد

محور اصلی این دوره فعال شدن توان شناخت خیر و انتخاب آن بوده و شرط تحقق آن نیز فعال شدن تفکر و شکوفایی عقل است

آسیب: بی توجهی به معنای اختیار اینکه بتواند ویژه خود را در دارا بودن حق انتخاب برای دریافت نفع و ضرر درک کند و پیام مثبت و منفی

تصمیمات خود را بنیبردنتوانی در تفصیل ناتوانی در مقایسه درست و در نتیجه ناتوانی در انتخاب خیر/ناتوانی در مقایسه بین شرایط و حالات امور

مختلف برای انتخاب بهتر/توانی در تفصیل برای گزینه های مورد مقایسه و داشتن مقایسه نادرست

دوره سوم رشد

محوریت تعلیم برای این دوره از دو سمت جهت گیری می شود یکی از سمت خارج شدن از طفولیت با مزین شدن به آداب در دستور کار قرار

میگیرد و از سوی کشاندن به بلوغ اجتماعی تقویت عزم در ساختن فرد مننظر می باشد.قصدهای الهی نشانه بلوغ و عقل فرد است فرد بدون قصد

و عزم خورا در معرض تصمیمهای جدی زندگی قرار نمیدهد و از میل به بیهودگی رها نشده /پیرداختن به لهر و لعب و گذراندن عمر در بطلات

و پوچی /واداشتن او به این قبیل امور با توجه به گرایشهای کودکانه که هنوز در او وجود دارد کار سختی نیست(اخوت1396)

دوره چهارم رشد(دوره اکرام و تالیف) در این دوره در اثر بلوغ عاطفی و ارتباطاتی از آن نشأت میگیرد فرد به صفت کریمانه دست می یابد.مکرم

اخلاق را از خود بروز می دهد

آسیبها در بعد توانمندی صفت کمالی و برقراری پیوندها :دسته اول شامل آسیبهایی که به فقدان مقصد و برنامه مرتبط است دسته دوم آسیبهایی که

ناشی از فقدان ارتباط یا ارتباط ناصحیح است دسته سوم آسیبهایی که اثر فقدان مواجهه با رابطه ای پدیدار شده یا عدم توازن و الویت بندی در روابط

شکل میگیرد

بحث و نتیجه گیری

اساساً انسان برای رسیدن به هر مقصود و هدفی باید روشهای نیل به آن را به خوبی بشناسد. چرا که اتخاذ نکردن روشهای درست و متقن نه تنها دستیابی به هدف را با مشکل مواجه میکند بلکه در مواردی چندنتایج معکوس و ناخوشایند به ارمغان می آورد

غایت ورود در دنیا دستیابی به علم نسبت به خداوند است زیرا خداوند وجود مطلق بوده و هر موجودی وجودش را از او میگیرد و وقتی علم بخدا برای انسان حاصل میشود رفتارها و عواطف او چنان تنظیم میشود که جز خیر و حسن طلب نمیکند چنین علمی به انسان قدرت مقابله با مشکلات را داده و او را برای احسان و لطف به دیگران قدرتمند میکند چنین علمی زندگی معنوی و ماورایی را به روی انسان میگذشاید

در قرآن مفهوم رشد را غایت هدایت یافتیم و رشد یافته را کسی دانستیم که از ظلمات به نور سیر و صبر یافته است برخوردار است از

مراتب نور با شکوفایی توانها و استعدادهای نهفته همراه است بنابراین کشف و رفع محدودیتها و موانع دریافت اهمیت می یابد در

منطق این غایت برای انسان مراتبی از منفعت بر اساس ساختار وجودی اش در نظر گرفته شده که با فعال نمودن هر مرتبه امکان

و توان صعود به مراتب بالاتر برای وی فراهم میشود با توجه به اینکه رشد دریافت نور و غی فرو رفتن در ظلمت است و با توجه به

اتصاف ذاتی انسان به دو صفت ظلم و جهل که دارای ظلمت هستند و ظلمت خود نشان از وجود توان هدایت نشده است ریشه

اختلالات را در ظلمت یافتیم و عدم رسیدن به بلوغ در نتیجه اختلال در توانها و نرسیدن به منافع دوره به عنوان نقص و درمان

شناخته شد

بنابراین با شناخت مولفها و غایت در هر مرحله از تکامل انسان و اقتضانات و توانهای دوره به ریشه یابی آسیبها و راه حل آن رسیدیم

هرکس برای رسیدن به تعالی مسیری بر سر راهش قرار دارد و روبرو شدن با این نواقص و آگاهی از آنان روحیه مسئولیت پذیری

مرا را بالا برده و خودش شتابی بر حرکت رو به جلو و کمال برای ما به ارمغان می آورد

روش

در این پژوهش از روش کیفی با رویکرد تدبیر در قرآن استفاده شده که بر اساس آن نخست واژه های الانسان، رشد و غی و قوای انسان و واژه های متضاد درباره انسان بررسی شده و سپس از طریق تحلیل عقلی نظم یافته و بر اساس تمایل فطری انسان به نفع متناسب با توانهای هر دوره مقاصدی برای هر مرحله در نظر گرفته شد و در نهایت به میانی در باره اختلالات رشدی و پروزات آن در هر مرحله و راهکارهای درمان آن دست یافتیم و در نتیجه شیوه های عمقی سیر بلوغ انسان و موانع رسیدن به مقاصد هر دوره تکاملی انسان که منجر به بروز اختلالات رشدی میگردد بر اساس ساختار فطری انسان مطرح گردید

منابع

اخوت، احمد رضا، 1392 رشد تفکر اجتماعی 1، انتشارات قرآن و اهل بیت نبوت، تهران، اخوت، احمد رضا، 1392 رشد تفکر اجتماعی 2، انتشارات قرآن و اهل بیت نبوت، تهران. اخوت، احمد رضا، 1392 رشد تفکر اجتماعی 3، انتشارات قرآن و اهل بیت نبوت، تهران. اخوت، احمد رضا، 1392 رشد تفکر اجتماعی 4، انتشارات قرآن و اهل بیت نبوت، تهران. اخوت، احمد رضا(1397)، مهارت های خیر گزینی، انتشارات قرآن و اهل بیت نبوت، تهران اخوت، احمد رضا(1395)، مهارت های حسن گزینی، انتشارات قرآن و اهل بیت نبوت، تهران. اخوت، احمد رضا(1397)، بلوغ با هم بودن، انتشارات قرآن و اهل بیت نبوت، تهران. اخوت، احمد رضا و فاطمه فیاض(1397) تریبیت کودک 2 تا 7 سل بارویکرد طیب گزینی، انتشارات قرآن و اهل بیت نبوت، تهران. اخوت احمد رضا 1396 چگونه با کودکان خود طیب سخن بگوییم انتشارات ... اخوت احمد رضا قاسمی مریم چیت چیان هانی فیاض فاطمه 1396 سند تزکیه و تعلیم انتشارات قرآن و اهل بیت اخوت احمد رضا 1394 فرایند شناسی رشد انتشارات قرآن و اهل بیت اخوت احمد رضا 1393 معنائشناسی رشد انتشارات اهل بیت پروچسکا و نورکراس 1392، نظریه های روان درمانی ترجمه یحیی سید محمدی چراغ چشم عباس 1390 مبانی تربیت اسلامی کریمی عبدالعظیم 1374، تربیت دینی انتشارات قدیانی

